

Рожкова Вероніка Олександрівна
студентка, спеціальність «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії».
Науковий керівник: Калуга Володимир Федорович,
доктор філософських наук, професор,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)

РЕЛІГІЙНИЙ ВИМІР РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ ТА ЦЕРКОВНА ДИПЛОМАТІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ

Релігія завжди відігравала значну роль у формуванні національної ідентичності, політичних процесів і міжнародних відносин. В умовах російсько-української війни церковна дипломатія стала важливим інструментом інформаційної боротьби, мобілізації суспільства та впливу на міжнародну

спільноту. Це протистояння має також релігійний вимір, оскільки Російська Православна Церква (РПЦ) використовує церковну структуру як засіб поширення ідеології "русского мира" та виправдання агресії проти України [3, с. 12].

Церковна дипломатія – це діяльність релігійних організацій у сфері міжнародних відносин, що спрямована на досягнення певних політичних чи суспільних цілей [4, с. 7]. Українська православна церква, зокрема Православна Церква України (ПЦУ), намагається відстоювати інтереси України на міжнародному рівні, зміцнюючи зв'язки з Вселенським патріархатом, католицьким світом та протестантськими громадами.

З іншого боку, РПЦ традиційно використовує релігію як засіб ідеологічного контролю та інструмент впливу на політику Росії [5, с. 45]. У зв'язку з цим вона бере активну участь у пропагандистських кампаніях, спрямованих на дискредитацію України, заперечення її автокефалії та виправдання військової агресії.

Релігія стала одним із важливих аспектів російсько-українського конфлікту. Росія виправдовує вторгнення ідеєю "святої Русі" – концепцією, що об'єднує Росію, Україну та Білорусь як нібито єдину цивілізаційну спільноту [1, с. 30]. У своїх проповідях представники РПЦ, зокрема патріарх Кирило, підтримують агресивні дії Кремля, стверджуючи, що війна є "божественною місією" захисту "русского мира" [2, с. 15]. На противагу цьому ПЦУ та Українська Греко-Католицька Церква (УГКЦ) відіграють роль консолідуючих сил українського суспільства, підтримуючи армію, волонтерський рух та міжнародні дипломатичні ініціативи, спрямовані на засудження російської агресії.

Одним із ключових наслідків війни стало прискорення процесу дистанціювання українських православних від РПЦ. У 2018 році Вселенський патріарх Варфоломій надав Православній Церкві України Томос про автокефалію, що стало важливим кроком у розбудові незалежної української церкви [4, с. 22]. У 2022 році навіть Українська Православна Церква Московського Патріархату (УПЦ МП) формально заявила про свою "незалежність" від РПЦ, що свідчить про руйнування впливу Московської патріархії на релігійне життя в Україні. У міжнародному контексті багато християнських лідерів, зокрема Папа Римський Франциск та Вселенський патріарх Варфоломій, засудили війну та закликали до мирного врегулювання конфлікту. Водночас РПЦ втратила частину свого авторитету серед православних церков світу через підтримку агресії [1, с. 18].

Церковна дипломатія відіграє важливу роль у формуванні міжнародної думки про війну та сприяє підтримці України з боку релігійних спільнот. Релігійний вимір конфлікту показав, що Росія використовує православну церкву як ідеологічний інструмент, тоді як українські релігійні організації працюють на консолідацію суспільства та міжнародну підтримку. Відмова від впливу РПЦ та активна взаємодія з міжнародними релігійними організаціями стали важливими кроками на шляху до незалежності України не лише політично, а й духовно.

Література:

1. Бондаренко І. Вплив церкви на міжнародні відносини: історія та сучасність. Одеса: Астропринт, 2019. 190 с.
2. Вселенський патріарх Варфоломій. Томос про автокефалію Православної Церкви України. Константинополь, 2018. 45 с.
3. Логвиненко М. Церква і війна: релігійний фактор у конфлікті. К.: Дух і Літера, 2022. 256 с.
4. Овсієнко В. Церковна дипломатія: теорія та практика. Львів: Світ, 2021. 304 с.
5. Сидоренко П. Політика РПЦ: історія та сучасність. Харків: Видавництво ХНУ, 2020. 280 с.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.